

Auktorisoidun kääntämisen tila 2019

Kyselytutkimus auktorisoitujen käännösten tekstilajeista ja auktorisoidun kääntäjän ohjeiden käytöstä

Henrik Oksanen ja Miia Santalahti
Tampereen yliopisto

Abstract

Authorised translation in Finland is constantly evolving due to factors such as increased immigration and emigration, and changing regulations. This steady change calls for continual research on the topic. In this study, we first investigate the most common text types and language pairs that are present in authorised translation in Finland in 2019 and then examine the use of the recently reformed instructions for authorised translators (SKTL 2018). The study is based on a survey that was conducted jointly at Tampere University and at the University of Turku in the form of an electronic questionnaire addressed to all authorised translators in Finland, resulting in 122 responses. The study provides up-to-date information on the authorised translation praxis in Finland as well as useful insight for the planning of further education for Finnish authorised translators.

Keywords: authorised translation, text types, guidelines, survey

Avainsanat: auktorisoitu kääntäminen, tekstilajit, ohjeet, kysely

1 Johdanto

Auktorisoitu kääntäminen heijastelee ympäröivän yhteiskunnan tilaa ja sen muutoksia. Voidaan perustellusti olettaa, että esimerkiksi viime vuosikymmeninä lisääntynyt maahan- ja maastamuutto ja yleinen liikkuvuuden kasvu ovat merkittävästi lisänneet ja monipuolistaneet auktorisoidun kääntämisen tarvetta. Toisaalta esimerkiksi EU:n pyrkimys helpottaa yksityishenkilöiden liikkuvuutta byrokratiaa keventämällä puolestaan vähentää tätä tarvetta.

Suomessa on parinkymmenen vuoden välein uudistettu auktorisoitua kääntämistä säänteleviä lakeja, ja uudistusten taustalla on ollut tutkimuksia ja kartoituksia: vuonna 1981 tehtiin valantehneitä kielenkääntäjiä koskeva kartoitus (Kielenkääntäjätoimikunnan mietintö 1983), ja virallisten kääntäjien työtä käsiteltiin Kaarina Hietasen väitöskirjassa (Hietanen 2005). Auktorisoitua kääntämistä on viime aikoinakin tutkittu melko aktiivisesti. Esimerkiksi Minna Ruokosen kyselytutkimuksessa (Ruokonen 2018) kartoitettiin

auktorisoinnin vaikutusta kääntäjän ammatilliseen statuskäsitykseen, ja myös auktorisoidujen kääntäjien tutkintojärjestelmää on tutkittu (mm. Kivilehto & Salmi 2017, Salmi & Kivilehto 2018). Toistaiseksi ainoa laaja selvitys laillisesti pätevien käännösten edustamista tekstilajeista on kuitenkin Kaarina Hietasen väitöskirjaansa varten vuonna 2000 tekemä kyselytutkimus (Hietanen 2005), eikä uusimman ohjeistuksen käytöstä ei ole vielä tutkimustietoa lainkaan.

Tässä artikkelissa esiteltävän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka auktorisoidun kääntämisen toimintakenttä on muuttunut kahdessakymmenessä vuodessa eli Kaarina Hietasen kyselyn ajoista. Hietasen tutkimuksen merkitys laillisesti pätevän kääntämisen ja kääntäjien auktorisointijärjestelmän kehittämiseen on kiistaton, ja uuden tutkimustiedon avulla halusimme osaltamme tukea alan toiminnan ja koulutuksen jatkuvaa kehitystä.

Tässä artikkelissa keskitymme erityisesti siihen, mitä tekstilajeja auktorisoidut kääntäjät eri kielipareissa yleisimmin kääntävät. Lisäksi tarkastelemme Auktorisoidun kääntäjän ohjeet -dokumentin (SKTL 2018) käyttöä ja kääntäjien näkemyksiä ohjeiden käytettävyydestä. Artikkelin perustuu Tampereen ja Turun yliopistoissa tehtyyn kyselytutkimukseen. Kysely toteutettiin verkkokyselynä, johon saimme vastauksia hieman yli sadalta kääntäjältä.

Esittelemme artikkelin aluksi auktorisoidun kääntämisen aiempia tiloja ja taustoja, jonka jälkeen siirrymme omiin tuloksiimme. Tarkastelemme ensin tekstilajeja ja tämän jälkeen ohjeiden käyttöä sekä ohjeistukseen liittyviä parannusehdotuksia.

2 Auktorisoitu kääntäminen Suomessa

2.1 Historiaa

Kääntäjän ammattinimike ei Suomessa ole koskaan ollut suojattu. Käännöksiä voi tehdä kuka tahansa, ja vastuu kääntäjän ammattitaidon ja käännöksen laadun varmistamisesta on käytännössä käännöksen tilanneella asiakkaalla. Erilaiset viranomaiset ja instituutiot ovat kuitenkin kautta aikain asettaneet omia vaatimuksiaan kääntäjien pätevyydelle ja ylläpitäneet tähän liittyviä järjestelmiä. Esimerkiksi vuoden 1906 kieliasetuksessa todetaan, että senaatin tarvitsemista käännöksistä suomesta venäjään vastaavat "Senaatin palveluksessa olevat valan tehneet ja vastuunalaiset kielenkääntäjät" (Kieliasetus 1906, 2 §).

Viime vuosisadan puolivälissä oli käytössä lukuisia rinnakkaisia, keskenään epäyhteinäisiä järjestelmiä: maistraatit antoivat määräyksiä kääntäjänä toimimisesta, Keskuskauppakamarilla oli hakemukseen perustuva kääntäjien hyväksyntämenettely ja virkamiehinä toimivia kääntäjiä koskivat omat sääntönsä (Salmi 2017: 26). Tämän tilanteen selkiyttämiseksi laadittiin laki valantehneistä kääntäjistä (L 191/1967).

Valantehneen kääntäjän arvoa oli mahdollista hakea joko erillisen tutkinnon tai kieliinstituutissa suoritettujen kääntäjän opintojen loppukokeen perusteella. Kun kääntäjänkoulutus siirrettiin yliopistoihin vuonna 1981 eikä vastaavia loppukokeita enää järjestetty, tuli tarve muuttaa lakia valantehneistä kääntäjistä. Perustettiin kielenkääntäjätoimikunta kartoittamaan tilannetta ja uudistamaan tutkintoa, ja tämän toimikunnan mietinnön perus-

teella tuli voimaan laki virallisista kääntäjistä (L 1148/1988). (Ks. esim. Hietanen 2005, Salmi 2017.) Tämän lain mukaan virallisen kääntäjän arvo myönnettiin vain erillisen tutkintokokeen perusteella, eikä tutkintojärjestelmä ollut millään lailla yhteydessä kääntäjänkoulutukseen.

Virallisten kääntäjien toimintakenttää kuvataan lakiin liittyvässä hallituksen esityksessä seuraavasti: “Virallisia kääntäjiä tarvitaan muun muassa suorittamaan käännöksiä, joiden oikeellisuudesta työn teettäjä haluaa takeet, kuten esimerkiksi viranomaisten antamia päätöksiä, todistuksia ja sopimusasiakirjoja” (HE 47/1988, 4 §). Virallisen kääntäjän kokeessa aineistona käytettiin kuitenkin myös muunlaisia tekstejä, kuten lehtiartikkeleita, mikä sai osakseen paljon kritiikkiä. Lisäksi tutkintojärjestelmää kritisoitiin mm. siitä, että siinä keskityttiin ensisijaisesti kielen hallintaan eikä otettu kantaa kääntäjien ammatillisiin valmiuksiin. (Salmi 2017: 30.) Järjestelmään sekä virallisten käännösten laatuun kohdistuva kritiikki oli pontimena Kaarina Hietasen väitöstutkimukselle (Hietanen 2005), jossa näitä asioita käsitelläänkin hyvin seikkaperäisesti.

Tyytymättömyys virallisen kääntäjän tutkintojärjestelmään sekä kansainvälisen asiakirjaliikenteen lisääntyminen ja kielivalikoiman laajentuminen maahanmuuttajakieliin olivat keskeisiä perusteluja sille, että lakia virallisista kääntäjistä päätettiin jälleen uudistaa. Uudistuksen suunnittelu alkoi Opetusministeriön asettamassa työryhmässä vuosina 2004–2005, ja uusi, edelleen voimassa oleva laki auktorisoituista kääntäjistä (L 1231/2007) tuli voimaan 1.1.2008. (Salmi 2017: 31–32.)

2.2 Oikeus toimia auktorisoituna kääntäjänä

Auktorisoitu kääntäjä on julkisoikeudellisesti auktorisoitu asiantuntija, joka on osoittanut taitonsa laatia laillisesti päteviä käännöksiä (Gorschelnik & Vuorinen 2017: 90). Auktorisoidun kääntäjän vahvistama käännös nauttii niin sanottua julkista luotettavuutta: käännöksen oletetaan lähtökohtaisesti olevan virheetön ja vastaavan lähdeasiakirjan sisältöä, jolle sitä näytetään virheelliseksi. Näin ollen auktorisoidun kääntäjän laatimia käännöksiä voidaan kutsua laillisesti päteviksi käännöksiksi. (HE 39/2007, L 1231/2007, SKTL 2018.)

Oikeus toimia auktorisoituna kääntäjänä voidaan myöntää joko auktorisoidun kääntäjän tutkinnon suorittaneille tai käännöstieteen opintojen perusteella (L 1231/2007). Auktorisoidun kääntäjän tutkintoon kuuluu ammattitietoutta mittaava osio sekä kaksi käännöskoetta, joista toinen on lain ja hallinnon alalta ja toinen kokelaan valitsemalta toiselta erikoisalalta (koulutus, talouselämä, tekniikka tai lääketiede). Tutkintotilaisuus pyritään järjestämään niin, että se vastaa mahdollisimman hyvin kääntäjien todellisia työtilanteita. Samoin tutkintotehtäviksi pyritään valitsemaan autenttisten toimeksiantojen kaltaisia tekstejä, ja tehtävinä käytetään jopa autenttisia asiakirjoja, jos tämä vain on kohtuuden rajoissa toteutettavissa. Koetehtävien tulee kuitenkin olla myös riittävän haastavia, jotta ne mittaavat myös kokelaiden kielellistä kompetenssia. (Kemppanen 2017: 51–53.)

Käännöstieteen opintojen perusteella oikeus toimia auktorisoituna kääntäjänä voidaan myöntää hakijalle, joka on suorittanut vähintään 60 opintopisteen laajuiset käännöstieteen opinnot osana ylempää korkeakoulututkintoaan sekä vähintään kuuden opintopisteen laa-

juiset auktorisoidun kääntämisen opinnot (L 1232/2007). Auktorisoidun kääntämisen opintojen käytännön toteutuksen määrittelee kukin koulutusta tarjoava yliopisto itsenäisesti, joskin kurssien järjestäjät ovat keskenään yhteydessä ja tekevät myös opetukseen liittyvää yhteistyötä. Opintoihin kuuluu sekä teoria- että harjoituskurssi, ja kumpaankin osioon sisältyy myös tentti tai koekäännös. Tutkintotilaisuudesta poiketen tehdään vain yksi koekäännös, joka edustaa lain ja hallinnon erikoisalaa, mutta koekäännöstekstien valinnassa noudatetaan vastaavia periaatteita kuin tutkintotilaisuudessakin.

2.3 Aiempi tutkimus

Laillisesti pätevien käännösten laatimista käytännön toimintana on tarkastellut erityisesti Kaarina Hietanen osana vuonna 2005 ilmestynyttä väitöskirjaansa *Virallinen kääntäjä paljon vartijana. Ammattitoiminnan ja auktorisointimenettelyn yhteensovittamisen haaste*. Väitöstutkimustaan varten Hietanen teki kyselyn virallisille kääntäjille vuonna 2000. Koska tutkimuksemme pohjautuu monilta osin Hietasen kyselytutkimukseen, tiivistämme tähän Hietasen tärkeimmät tulokset niiltä osa-alueilta, joita oma tutkimuksemekin tarkastelee (Hietanen 2005: 152–182; 299–303).

Ensimmäiseksi Hietanen (2005: 158–160) tarkastelee kyselyssään mainittuja työkieliä, joita hän käsittelee käännössuunnittain. Hän jakaa vastauksista nousseet työkielet kuuteen ryhmään: suomi, ruotsi, englantia, saksa, venäjä ja muut (mts. 160) ja nostaa siten mainitut viisi yleisintä työkieltä olennaisimmiksi tuloksikseen. Tuloksista ei kuitenkaan käy ilmi yksittäisten kieliparien kääntäjien lukumääriä eikä sitä, kuinka suuri osa vastaajista kääntää useamman kuin yhden kieliparin tekstejä.

Tekstilajien käsittely Hietasen tutkimuksessa (2005: 303) pohjaa kyselytutkimuksen kysymykseen nro 16: ”Mitä tekstilajeja vahvistat virallisen kääntäjän vahvistuksella ja miten usein?” Hietasen (mts. 165) tulosten mukaan vuosituhannen vaihteessa vahvistettiin virallisen kääntäjän vahvistuksella eniten ”sopimuksia (n=38), käyttöohjeita ja manuaaleja (n=37), liikekirjeitä (n=36), tuote- ja yritysesitteitä (n=34), virkatodistuksia ja muita henkilörekisteriasiakirjoja (n=34), hallinnon tekstejä (n=33) ja ulkomaankaupan asiakirjoja (n=29)”. Vähiten vahvistettuja olivat puolestaan ”oppikirjatekstit (n=4), aikakauslehtiartikkelit (n=5), päivälehtiartikkelit (n=5), lääkärintodistukset (n=5), patentit (n=7) ja yksityiskirjeet (n=10)” (mts. 165). Vastaajien kokonaismäärä oli 96 (mts. 164).

Näistä vastauksista käy ilmi, että virallisen kääntäjän vahvistusta käytettiin myös sellaisten tekstilajien käännöksissä, joissa se ei ollut tarpeen, kuten lehtiartikkelien ja käyttöohjeiden käännöksissä. Kaikki kääntäjät eivät siis tiedostaneet virallisen kääntämisen juridista erityisluonnetta. Hietanen arvelee tämän johtuvan siitä, että myös virallisen kääntäjän tutkintotilaisuudessa tehtävinä käytettiin yleisluontoisia tekstejä, sekä siitä, että erillisiä ohjeita laillisesti pätevien käännösten laatimisesta ei kyselyn teko-aikaan vielä ollut (Hietanen 2005: 169).

Laillisesti pätevien käännösten laatimisohjeiden puuttuminen oli voimakkaasti esillä myös keskustelussa tutkintojärjestelmän uudistustarpeista (Hietanen 2005: 12). Yksi kysymys Hietasen tutkimuksessa olikin, kaipasivatko kääntäjät yleisiä ohjeita siitä, miten virallinen käännös tehdään. Lähes 80 prosenttia vastaajista ilmaisi tällaisia ohjeita kai-

paavansa, ja tähän joukkoon lukeutuivat esimerkiksi kaikki ne vastaajat, joilla oli oikeustieteellistä koulutustaustaa. Lisäksi on huomioitava, että niistä vastaajista, jotka vastasivat tähän kysymykseen kielteisesti, puolet eivät tehneet virallisia käännöksiä työssään lainkaan. (Mts. 173.) SKTL julkaisi ensimmäiset ohjeet laillisesti pätevien käännösten laatimiseen vuonna 2009.

3 Kyselytutkimuksen toteutus ja tulokset

Tässä esiteltävän tutkimuksen aineisto kerättiin auktorisoiduille kääntäjille osoitetulla kyselyllä. Kysely toteutettiin yhteistyössä Turun yliopistossa pro gradu -työtään tekevä Marianne Kaltiokumpu-Blomgrénin kanssa. Kyselyssä kerättiin siten aineistoa kahteen tarkoitukseen: tähän tutkimukseen sekä Kaltiokumpu-Blomgrénin pro gradu -työhön (tulos). Tässä esityksessä ei siis käsitellä kaikkia kyselyn tuloksia, vaan ainoastaan niitä, jotka liittyvät auktorisoitujen käännösten tekstilajeihin (ts. niihin tekstilajeihin, joita auktorisoidut kääntäjät työssään kääntävät ja auktorisoidun kääntäjän vahvistuksella vahvistavat) sekä auktorisoidun kääntämisen ohjeistuksen (SKTL 2018) käyttöön.

Kysely toteutettiin suomenkielisenä verkkolomakkeena. Verkkolomake oli avoinna 4.12.2018–31.1.2019, ja sitä jaettiin sähköpostitse osana ammatillisten yhdistysten viestintää sekä täydentävästi sosiaalisen median kanavien kautta. Kyselyn täytti yhteensä 126 vastaajaa, joista neljä ilmoitti, ettei heillä ole oikeutta toimia auktorisoituna kääntäjänä. Alla esitellään jäljelle jääneiden 122 vastaajan vastauksista nouseita tuloksia. Kyselykutsun jakelukanavien luonteen vuoksi tarkkaa vastausprosenttia ei voida määrittää, mutta vastausten määrä on pienehkö suhteessa siihen, että aikaisemman selvityksen (Ruokonen 2018) perusteella Suomessa toimivien auktorisoitujen kääntäjien kokonaismääräksi on arvioitu n. 1 900. Vastausten määrä on kuitenkin samaa suuruusluokkaa kuin Hietasen kyselytutkimuksessa, joten sen osalta tuloksia voidaan pitää vertailukelpoisina.

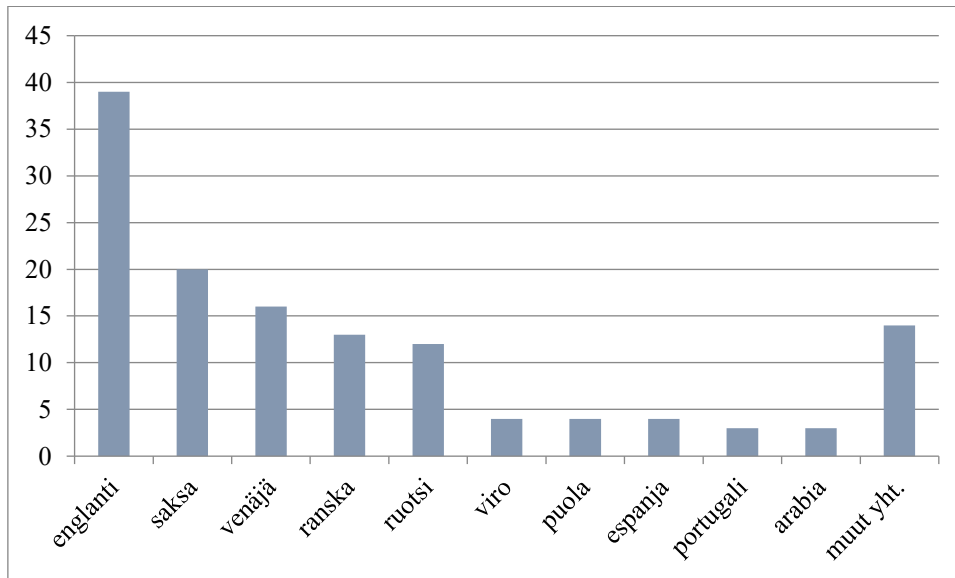
3.1 Kyselyssä esiintyneet kieliparit

Kyselyssä selvitettiin auktorisoidussa kääntämisessä käytettyjä kielipareja kysymyksellä “Miten olet hankkinut auktorisoidun kääntäjän oikeutesi? Valitse kaikki sinua koskevat vaihtoehdot ja luettele tekstikenttään kaikki kieliparit kaikissa kielisuunnissa seuraavasti: mistä kielestä (lähdekieli) mihin kieleen (kohdekieli).” Tuloksia tarkastellaan tässä esityksessä kielipareittain (ei käännössuunnittain¹), jotta hyvin pienet vastaajamäärät joidenkin käännössuuntien kohdalla eivät vaarantaisi vastaajien anonymiteettiä tai johtaisi yksittäisen vastauksen kohtuuttoman suureen painoarvoon, mikä saattaisi vääristää saatuja tuloksia. Lisäksi kielipareittain toteutettu tulosten esittely antaa paremman kokonaiskuvan auktorisoidun kääntämisen tilasta kuin lähdekielten ja kohdekielten tarkastelu erillään (vrt. Hietanen 2005: 158–159).

¹Koska tässä tutkimuksessa tarkastellaan tuloksia kieliparikohtaisesti eikä käännössuuntakohtaisesti, on kieliparien maininnoista jätetty tekstin tiivistämiseksi suomen kieli mainitsematta, jotta sitä ei tarvitse toistaa jokaisen kieliparin kohdalla erikseen ja aiheuttaa siten sekaannusta käännössuuntaan. Näin ollen esim. ”englanti” tulee tulkita englanti-suomi-kielipariksi.

Kyselyyn saaduissa vastauksissa esiintyi 22 eri kieliparia, joissa suomi oli joko A- tai B-työkielenä. Yleisimmästä maininnasta harvinaisimpaan nämä olivat englanti, saksa, venäjä, ranska, ruotsi, viro, puola, espanja, portugali, arabia, norja, tanska, inarinsaame, liettua, italia, hollanti, romania, turkki, kroaatti, serbia, persia ja heprea. Lisäksi vastauksissa esiintyi viisi kieliparia, joissa ruotsi oli A- tai B-työkielenä suomen sijaan: venäjä, englanti, saksa, puola ja viro. Yhteensä vastauksissa mainittiin 132 kieliparia. Vastaukset on jaoteltu kielipareittain alla (kuvio 1).

Kuvio 1. 10 tyypillisintä kieliparia.

Englanti tuli esiin 39 vastauksessa ja kattaa siten noin kolmanneksen kaikista kielipari-maininnoista. Saksa, venäjä, ranska ja ruotsi saivat kukin 10–20 mainintaa. Yhdessä nämä viisi yleisintä kieliparia kattavat yli kolme neljäsosaa kaikista mainituista kielipareista. Viro, puola ja espanja mainittiin neljä kertaa, portugali ja arabia puolestaan kolmesti. Muut kieliparit (mukaan lukien kaikki, joissa ruotsi oli A- tai B-työkielenä suomen sijaan) saivat kukin vain 1–2 mainintaa, joten ne on jätetty seuraavissa kieliparikysymysten tulosten tarkasteluissa ulkopuolelle vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi sekä heikon yleistettävyyden vuoksi. Suurin osa kyselyymme vastanneista kääntää vain yhden kieliparin toimeksiantoja: Vain 13 vastauksessa työkielipareiksi annettiin useampi kielipari.

Hietasen (2005: 158–160) tuloksiin verraten voidaan todeta, että useimmin mainitut viisi kieliparia ovat edelleen englanti, saksa, ruotsi, venäjä ja ranska, mutta ruotsi on tipunut tässä järjestyksessä viimeiseksi. Merkille pantavaa on myös, että lisääntyneen maahan- ja maastamuuton ansiosta harvinaisemmissa kielissä (esim. heprea, kroaatti, kurdi (sorani), kurmandži, serbia ja ukraina) on suoritettu viime vuosina enenevässä määrin auktorisoidun kääntäjän tutkintoja (OPH 2019), mutta näiden kielten edustajat eivät syystä tai toisesta vastanneet kyselyymme kovinkaan aktiivisesti, mikä luonnollisesti vaikuttaa saatuihin tuloksiin.

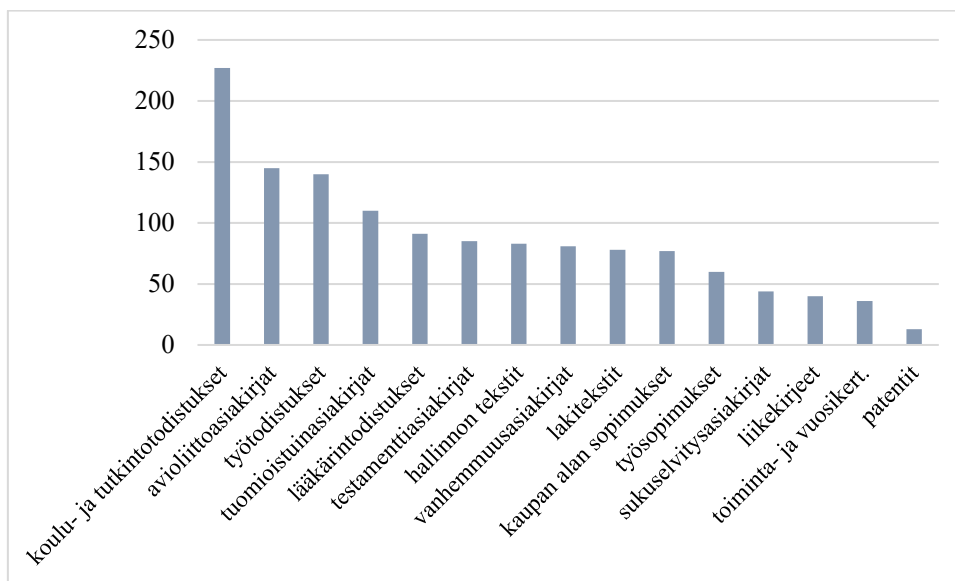
3.2 Auktorisoidun kääntämisen tekstilajit

Auktorisoidun kääntämisen tekstilajit selvitettiin kysymyksellä ”Mitä asiakirjoja vahvistat auktorisoidun kääntäjän vahvistuksella ja kuinka usein?” Kysymyksen lähtökohtana käytettiin Hietasen (2005: 162–164) tekstilajierittelyä, mutta siitä karsittiin pois tekstilajit, jotka eivät nykyisten ohjeiden mukaan edellytä auktorisoidun kääntäjän vahvistusta, ja tekstilajeja myös ryhmiteltiin uudelleen vastaamaan paremmin todennäköisiä todellisia käännöstoimeksiantoja. Kysymyksessä annettiin valittavaksi 15 tekstilajia: avioliittoasiakirjat, hallinnon tekstit, kaupan alan sopimukset, koulu- ja tutkintotodistukset, lakitekstit, liikekirjeet, lääkärintodistukset, patentit, sukuselvitysasiakirjat, testamenttiasiakirjat, toiminta- ja vuosikertomukset, työsopimukset, työtodistukset, tuomioistuinasiakirjat sekä vanhemmuusasiakirjat. Näiden lisäksi vastaajat pystyivät tarpeen tullen lisäämään omia tekstilajeja kohtaan ”Muu asiakirja, mikä?”, joista jatkossa käytetään nimitystä täydentävä tekstilaji. Jatkokysymykseen ”... ja kuinka usein?” annettiin kyselyssä Hietasta (2005: 164) noudatellen vastausvaihtoehtoiksi en koskaan, harvoin, melko usein, usein sekä hyvin usein. Tulosten havainnollistamiseksi vastausvaihtoehdot muutettiin numeerisiksi (en koskaan = 0, harvoin = 1, melko usein = 2, usein = 3 ja hyvin usein = 4). On siten huomioitava, että kuvioissa esiintyvät luvut eivät kuvaa prosenttiosuuksia tai konkreettisia mainintakertoja, vaan ne toimivat ainoastaan vertailuarvoina tämän tutkimuksen kaavioissa ja ovat siten luonnollisesti melko subjektiivisia.

3.2.1 Tekstilajit kaikissa kielissä

Koko kyselyn (n=122) yhteenlasketut tulokset on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Tekstilajit auktorisoidussa kääntämisessä.

Kuten kuviosta 2 käy ilmi, ylivoimaisesti eniten mainintoja tekstilajeista saivat koulu- ja tutkintotodistukset, jotka ovat lähes kaksi kertaa yleisempiä kuin mikään toinen yksittäi-

nen tekstilaji. Avioliittoasiakirjat ja työtodistukset ovat lähes samalla viivalla, neljännelle sijalle ylsivät tuomioistuinasiakirjat.

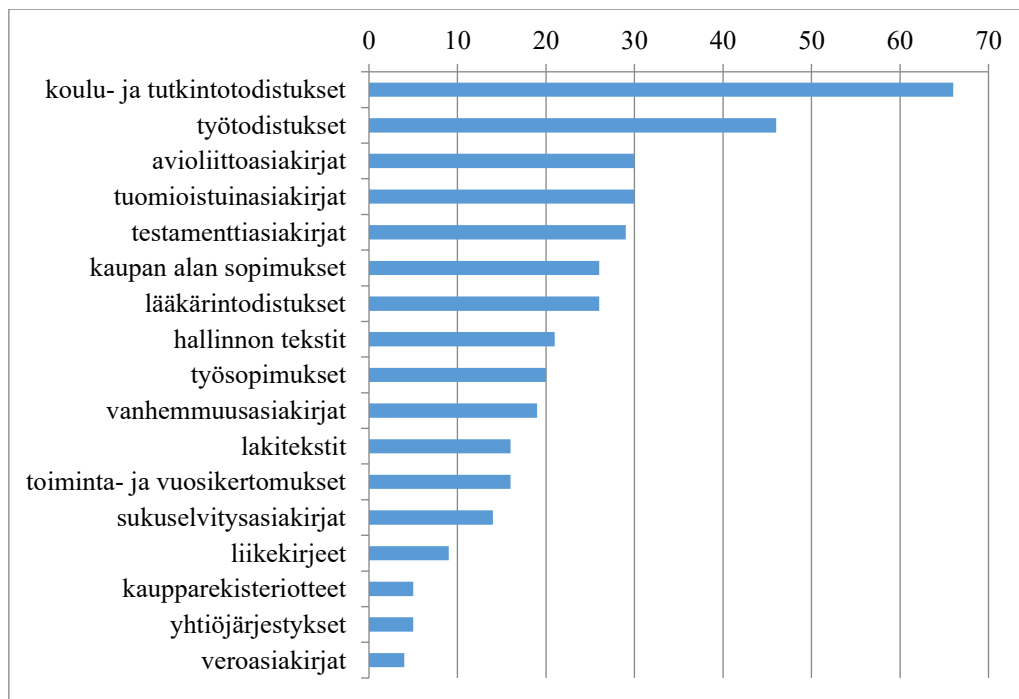
Verrattuna Hietasen (2005: 165) tuloksiin on tämän kyselyn tuloksissa havaittavissa selvä nousu koulutusasiakirjoissa. Myös lääkärintodistukset ovat yleistyneet. Liikekirjeet, jotka olivat Hietasen tutkimuksessa kolmanneksi yleisin tekstilaji, ovat tippuneet häntäpäähän, mikä selittyy ennen kaikkea sillä, että liikekirjeet eivät ole auktorisoidun kääntämisen piiriin kuuluvia yleisiä asiakirjoja, ellei niitä käytetä oikeudenkäyntiaineistona. Patentit ovat pysyneet peränpitäjinä.

Tekstilajivastaukset on seuraavassa eroteltu vielä kielipareittain viiden yleisimmän kieliparin osalta, mikä antaa yksityiskohtaisempaa tietoa eri tekstilajien esiintymisestä auktorisoidussa kääntämisessä ja mahdollistaa kieliparikohtaisten tulosten vertailun. (Hietasen tutkimuksessa tätä ei ollut tehty, koska eri kysymysten vastauksia ei ollut riittävästi verrattu.) Koska tekstilajivastauksia ei annettu kyselyssä kielikohtaisesti, on mahdotonta erotella useamman kieliparin kääntäjien vastauksista, mitä tekstilajeja käännetään missäkin kieliparissa. Tästä syystä seuraavassa on jätetty pois aiemmin mainitut 13 vastaajaa, jotka kertoivat kääntävänsä useampaa kieliparia. Tarkastelun ulkopuolelle on jätetty myös tekstilajit, jotka mainittiin vain kerran ja korkeintaan harvoin vastaantuleviksi.

3.2.2 Englanti

Englanti-suomi-kielipari annettiin ainoaksi käännettäväksi kielipariksi 34 vastauksessa. Näissä vastauksissa mainitut tekstilajit on eritelty kuviossa 3.

Kuvio 3. Tekstilajit englanti-suomi-kieliparissa.

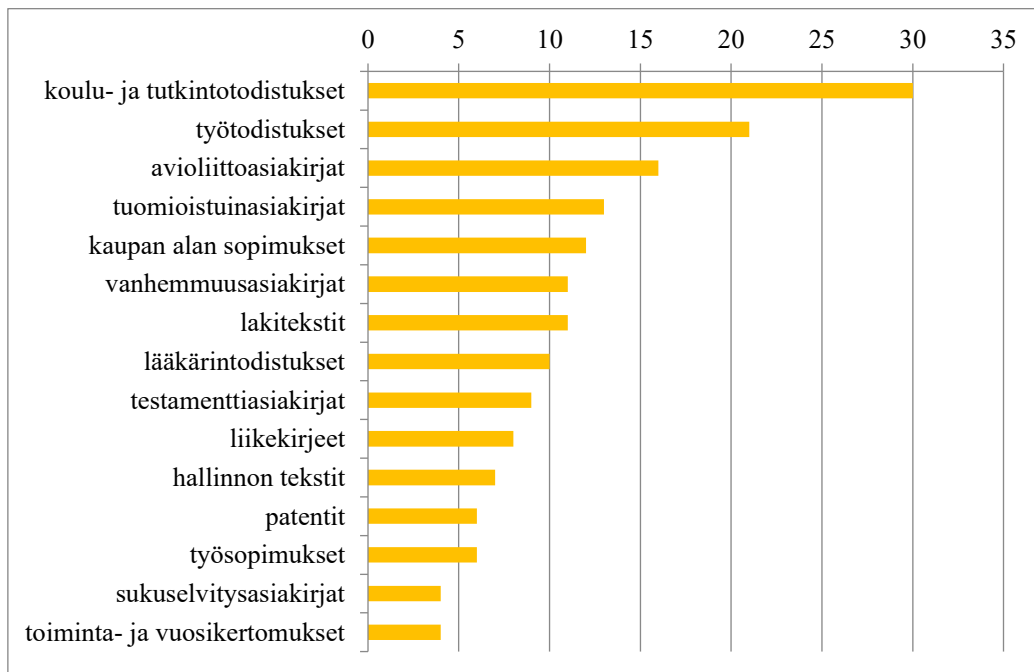

Kuten tuloksista voidaan havaita, englannin tekstilajeista korostuvat erityisesti koulutus- ja työelämän asiakirjat. Näistä voidaan päätellä englanninkielisten maiden ja Suomen välisen liikkuvuuden painottuvan ensisijaisesti koulutus- ja työelämän liikkuvuustarpeisiin. Toiseksi eniten korostuvat yksilöiden henkilökohtaiseen elämään kytkeytyvät tekstilajit, kuten avioliitto- ja testamenttiasiakirjat. Tekstilajien kirjoon vaikuttaa myös englannin kielen asema modernin maailman lingua francana: kääntäjän löytäminen suomesta suoraan jollekin toiselle pienen puhujamäärän kielelle voi olla hankalaa, jolloin englannin kielen rooli ns. välikielenä korostuu.

3.2.3 Saksa

Saksa-suomi-kieliparia ilmoitti kääntävänsä ainoana kieliparinaan 18 vastaajaa. Näissä vastauksissa mainitut tekstilajit on eritelty kuviossa 4.

Kuvio 4. Tekstilajit saksa-suomi-kieliparissa.

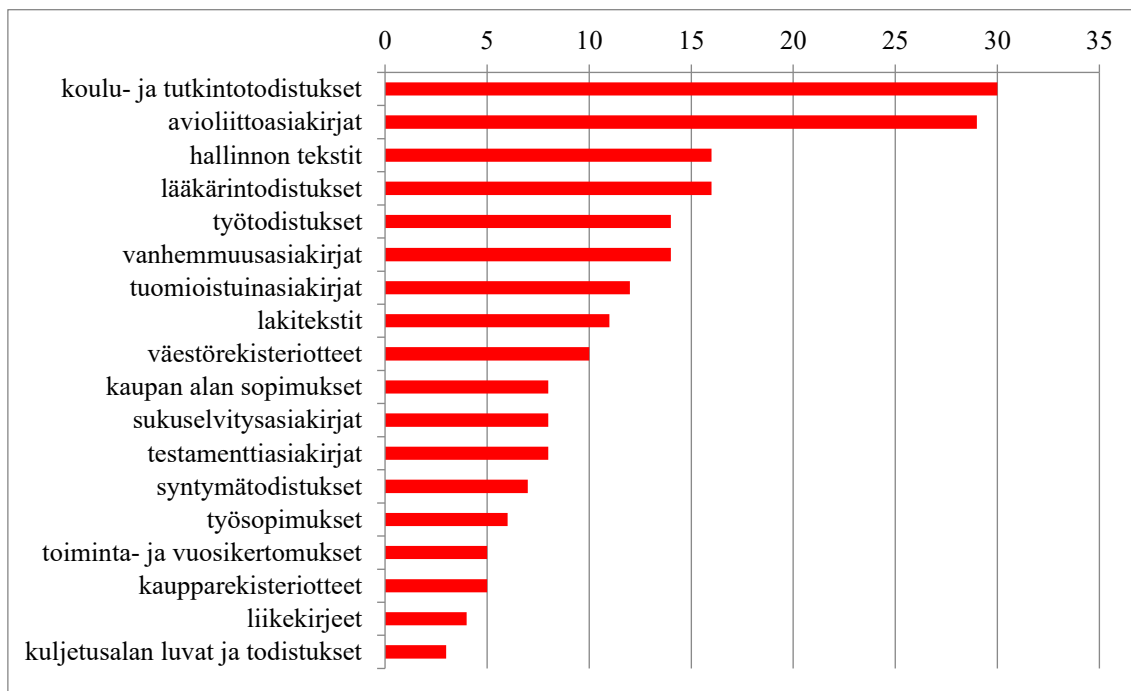

Myös saksan tekstilajit vastaavat melko hyvin koko kyselyn tuloksia. Riittävän yleisesti (ts. useammin kuin kerran tai kahdesti) mainittuja täydentäviä tekstilajeja ei esiintynyt lainkaan, sen sijaan patentit ovat hieman yleisempiä saksan käännöksissä kuin muissa kielipareissa. Saksan käännösten tekstilajeissa korostuvat englannin tavoin ensisijaisesti koulutus- ja työelämän tekstit, mikä kertoo Suomen ja saksankielisten maiden välisen liikkuvuuden painottuvan koulutukseen ja työelämään. Myös saksan osalta nousevat esiin yksilöiden henkilökohtaisen elämän tekstilajit, joskin oikeustekstitkin (tuomioistuinasiakirjat ja lakitekstit) ovat suhteellisen hyvin edustettuina.

3.2.4 Venäjä

Venäjä-suomi-kieliparia ainoana kieliparina kääntää 16 vastaajaa, joiden tekstilajimaininnat on eritelty kuviossa 5.

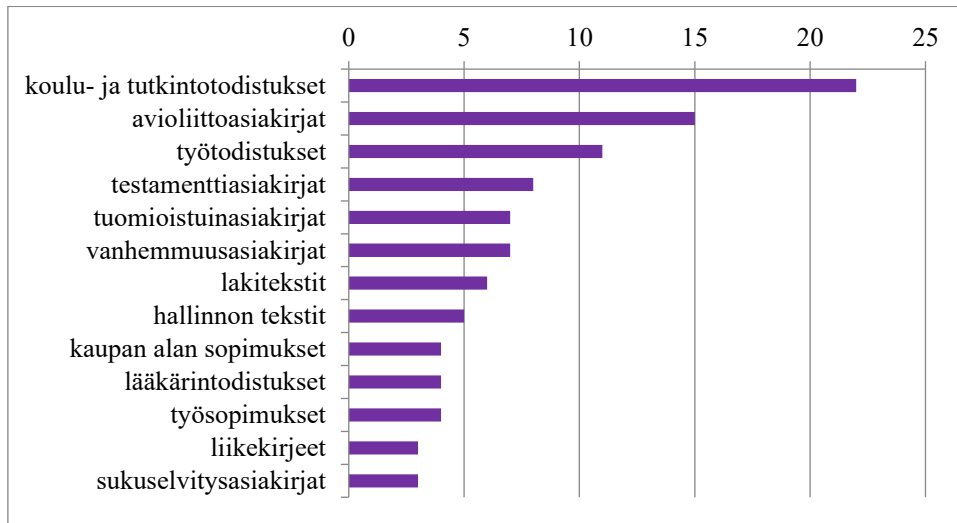
Kuvio 5. Tekstilajit venäjä-suomi-kieliparissa.

Erityisesti merkille pantavaa venäjän tuloksissa on avioliittoasiakirjojen yleisyys. Niitä käännetään vastaajien mukaan lähes yhtä usein kuin koulu- ja tutkintotodistuksia. Venäjän vastauksissa mainittiin myös muita kielipareja enemmän täydentäviä tekstilajeja, joista neljä mainittiin tarkastelun kannalta riittävän usein (ts. useammin kuin kahdesti): väestörekisteriotteet, syntymätodistukset, kaupparekisteriotteet sekä kuljetusalan luvat ja todistukset. Viimeksi mainittu sisältää kaikki maininnat ajokorteista, kuljettajan lupakirjoista ja ajotutkintotodistuksista. Tulokset kertovat naapurimaiden välisistä yhteyksistä ja aktiivisesta liikkuvuudesta rajan yli niin yksilöiden kuin kaupallisenkin liikenteen osalta.

3.2.5 Ranska

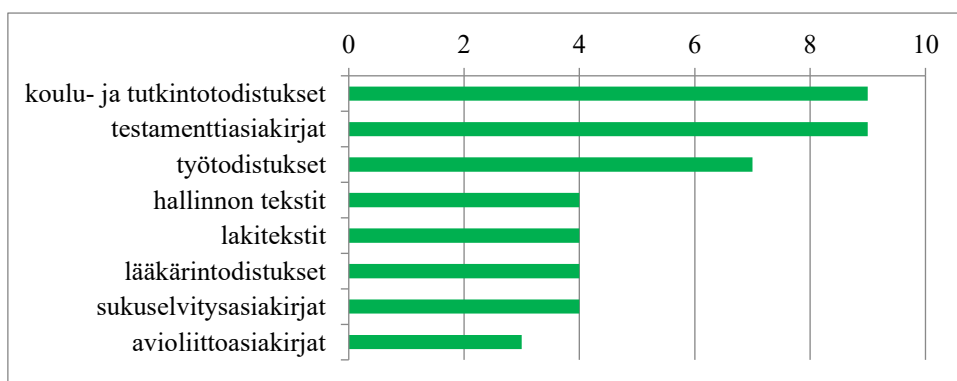
Ranska-suomi-kieliparin ilmoitti ainoaksi kääntämäkseen kielipariksi seitsemän vastaajaa. Näissä vastauksissa mainitut tekstilajit on eritelty kuviossa 6.

Kuvio 6. Tekstilajit ranska-suomi-kieliparissa.

Ranskan vastauksissa mainitut tekstilajit noudattelevat saksan tavoin melko tarkasti koko kyselyn tuloksia. Myös ranskan osalta mainittiin vain yksittäisiä täydentäviä tekstilajeja, joten ne on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Ainoa huomattava ero muihin kielipareihin on lääkärintodistusten suhteellinen vähyys: lääkärintodistukset sijoittuvat muissa kielipareissa useimmiten yleisemmin esiintyvään puoliskoon, kun taas ranskan tuloksissa ne ovat neljänneksi viimeisiä.

3.2.6 Ruotsi

Kuusi vastaajaa ilmoitti ruotsi-suomi-kieliparin ainoaksi kääntämäkseen kielipariksi. Näissä vastauksissa mainitut tekstilajit on eritelty kuviossa 7.

Kuvio 7. Tekstilajit ruotsi-suomi-kieliparissa.

Vastaajien vähyden vuoksi vain puolet tekstilajeista saavutti tarkasteluun riittävän yleisyyden, mutta joitain tendenssejä on havaittavissa. Testamenttiasiakirjat nousevat ruotsin kääntäjien keskuudessa yhtä yleisiksi kuin koulu- ja tutkintotodistukset, mikä heijastelee Suomen ja Ruotsin yhteistä historiaa: merkittäväällä osalla väestöä on naapurimaassa su-

kulaisia, joista puolestaan merkittävä osa on suurten ikäluokkien edustajia, mikä luonnollisesti näkyy testamenttien määrän kasvuna.

3.3 Auktorisoidun kääntämisen ohjeet

Auktorisoidun kääntäjän ohjeet (joista vuoteen 2018 asti käytettiin nimitystä Laillisesti pätevien käännösten laatimisohteet) on laadittu tukemaan ja helpottamaan auktorisoitujen kääntäjien työtä. Ohjeet palvelevat myös auktorisoidun käännöksen tilaajia antamalla tietoa siitä, millaisten peruseriaatteiden mukaan laillisesti pätevä käännös laaditaan (Gorschelnik & Vuorinen 2017: 90). Ohjeet perustuvat lakiin auktorisoiduista kääntäjistä (L 1231/2007) ja valtioneuvoston asetukseen auktorisoiduista kääntäjistä (L 1232/2007), ja niissä on huomioitu myös muita säädöksiä sekä hyvän kääntämistavan periaatteita.

Ohjeet eivät ole luonteeltaan velvoittavat, vaan kääntäjän odotetaan käyttävän omaan asiantuntemukseensa perustuvaa harkintaa kussakin käännöstilanteessa. Niiden noudattamista kuitenkin suositellaan, sillä ne edustavat ammattikunnan hyvinä pitämiä käytäntöjä. (SKTL 2018.) Myös auktorisoidun kääntäjän tutkintotehtävien ja auktorisoidun kääntämisen harjoituskurssien koekäännösten arviointi perustuu nimenomaan näihin ohjeisiin. Vuodesta 2018 alkaen tämä on eksplikoitu myös tutkintotehtävän ohjeeseen, jossa erikseen mainitaan, että käännös tulee tehdä SKTL:n Auktorisoidun kääntäjän ohjeiden mukaan.

Ensimmäinen versio ohjeistuksesta julkaistiin vuonna 2009, ja sen jälkeen ohjeita on merkittävästi päivitetty vuosina 2015 ja 2018. Vuodesta 2018 lähtien ohjeet ovat olleet sähköisen verkkoasiakirjan muodossa, joten niitä pystytään päivittämään helposti ja joustavasti. Ajantasaiset Auktorisoidun kääntäjän ohjeet ovat vapaasti saatavilla verkossa (ks. SKTL 2018).

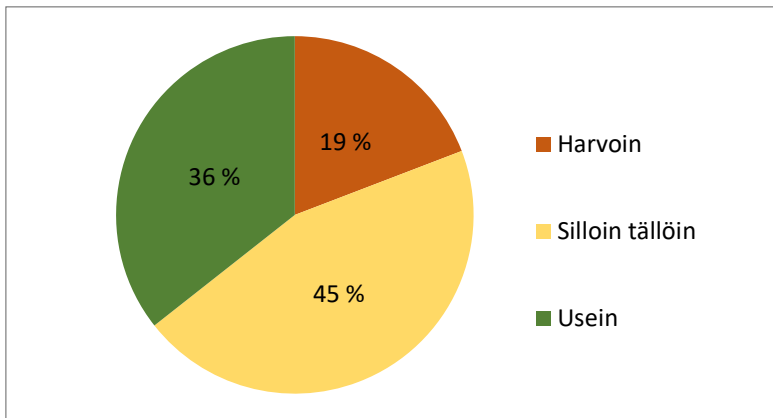
3.3.1 Ohjeiden hyödyntäminen

Kyselylomakkeessa ohjeiden käyttöä tiedusteltiin kysymyksellä ”Katsotko usein tai joskus neuvoa SKTL:n Auktorisoidun kääntäjän ohjeet -dokumentista?” Vastaajista 75 prosenttia (92 vastaajaa) vastasi kysymykseen myöntävästi ja 25 prosenttia (30 vastaajaa) kieltävästi.

Kieltävän vastauksen antaneita pyydettiin perustelemaan, miksi he eivät katso ohjeita. Yleisin syy oli se, ettei vastaaja tee auktorisoituja käännöksiä lainkaan tai juuri lainkaan: tämän ilmoitti syyksi 14 vastaajaa eli lähes puolet ei-vastauksen antaneista. Kaksi vastaajaa kertoi tuntevansa ohjeet jo niin hyvin, ettei niiden katsomiseen ole tarvetta. Kaksi vastaajaa puolestaan ei kokenut saavansa ohjeista hyötyä, toinen harvinaisen työkielensä vuoksi ja toinen siksi, että käännöstehtävät ovat hoidettavissa ilman ohjeitakin. Sen sijaan kolme vastaajaa kertoo, ettei ole edes tiennyt ohjeiden olemassaolosta tai on unohtanut sen, ja yksi vastaaja toteaa, että ohjeet ovat joskus olleet hankalasti löydettävissä eikä hän ole sen jälkeen vaivautunut etsimään niitä. Nämä vastaukset kertovat siitä, että aiheeseen liittyvä tiedottaminen on tärkeää.

Niitä vastaajia, jotka ilmaisivat katsovansa edes joskus Auktorisoidun kääntäjän ohjeita, pyydettiin tarkentamaan, kuinka usein he ohjeita katsovat. Tähän jatkokysymykseen ei annettu vastausvaihtoehtoja, vaan kysymys oli avoin, jotta vastaajat saisivat ilmaista vastauksensa mahdollisimman tarkasti. Kaikissa vastauksissa ei kuitenkaan ole eksplikoitu, tarkoittaako vastaus sitä, kuinka usein ohjeita katsotaan auktorisoitua käännöstä tehtäessä vai suhteessa kaikkiin käännöksiin – jos tekee vaikkapa vain kolme tai neljä auktorisoitua käännöstä vuodessa mutta katsoo ohjeita jokaista tehdessään, tulee ohjeita silti katsoneeksi vain muutaman kerran vuodessa.

Kuvio 8. Kuinka aktiivisesti käytät Auktorisoidun kääntäjän ohjeita? (n=92)

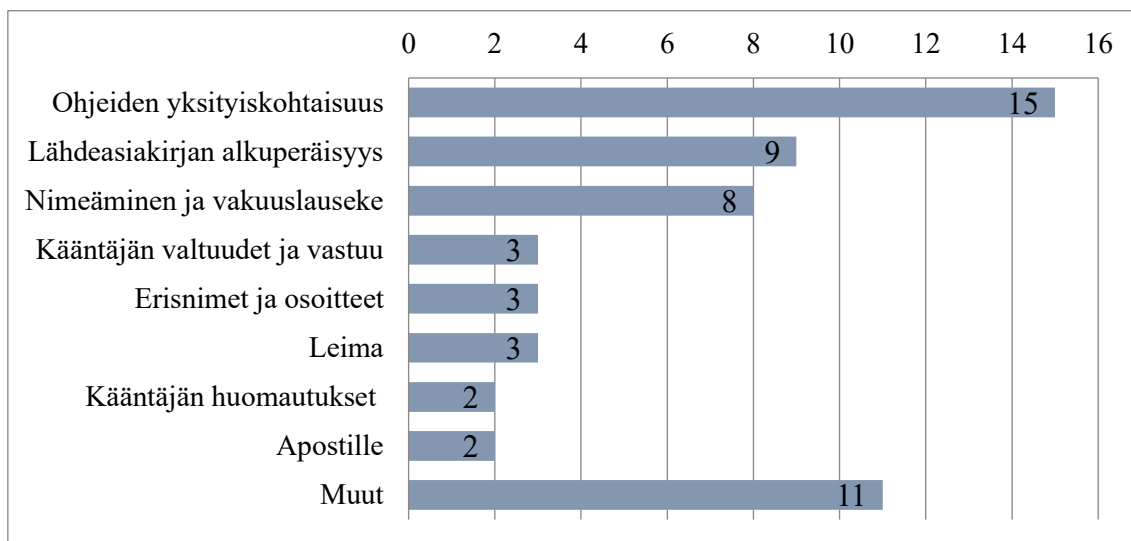

Koska kysymys oli avoin, monet vastaajat esittivät myös perusteluja sille, miksi he katsovat ohjeita niin usein tai harvoin kuin katsovat. Vastausten perusteella voi päätellä, että ohjeiden katsominen vähenee kokemuksen ja rutiinin karttuessa: ohjeet tulevat käytössä tutuiksi, eikä niitä enää tarvitse katsoa kovin usein. ”Katson ohjeita usein”-ryhmään sijoittuneista vastauksista noin joka neljännessä oli erikseen mainittu, että vastaaja tekee auktorisoituja käännöksiä harvoin ja näin ollen myös katsoo ohjeita niitä tehdessään. Lisäksi on merkillepantavaa, että yhteensä kuudessa vastauksessa esiintyi sana ”tarkistaa” ja yhdessä ”kerrata”, mikä viittaa siihen, että kääntäjät tuntevat ohjeet ja katsovat niitä ikään kuin varmuuden vuoksi.

3.3.2 Ohjeisiin liittyviä kehitysehdotuksia

Kyselyssä tiedusteltiin vastaajien näkemyksiä auktorisoidun kääntäjän ohjeista kysymyksillä ”Onko ohjeistuksessa mielestäsi ristiriitaisuuksia tai muuten hankalasti noudatettavia ohjeita?” ja ”Miten parantaisit ohjeistusta? Mitä lisäisit ohjeistukseen tai poistaisit siitä?” Enemmistö vastaajista (65 prosenttia) piti ohjeita selkeinä ja toimivina, mutta kehitysehdotuksiakin esitettiin (kuvio 9).

Kuvio 9. Vastaajien esittämiä parannuskohteita.

Selvästi yleisimpänä kehitystoiveiden kohteena esiin nousi ohjeiden yleisluontoisuus. Vastaajat toivoivat ohjeisiin lisää konkreettisia esimerkkejä erilaisista tilanteista, entistä yksityiskohtaisempia neuvoja ja käännösmalleja esimerkiksi seuraavasti:

Ohjeistus on sitä parempi, mitä enemmän siinä on yksityiskohtaisia neuvoja, yksittäistapauksia ja esimerkkejä.

Lisää kuvia ja konkreettisia esimerkkejä

Lisäksi eräs vastaaja kiteytti nämä toiveet vastauksessaan koko tutkinnon kehittämisedotuksia koskevaan kysymykseen:

Ohjeistus voisi olla vieläkin yksityiskohtaisempi, tarvitaan kokonaista käsikirjaa!

Yksittäisistä seikoista eniten kommentteja kirvoitti lähdeasiakirjan alkuperäisyys.

Hieman epäselvää on että voiko skannatusta dokumentista tehdä auktorisoitua käännöstä jos ei näe (sic!) alkuperäistä dokumenttia.

Ohjeistuksen mukaan kääntäjä lähtökohtaisesti näkisi alkuperäisen asiakirjan. Käytännössä saan nähtäväkseni **aina** vain kopion.

Nämä kommentit viittaavat oletukseen, että auktorisoidun käännöksen lähdetekstiksi hyväksyttäisiin ainoastaan alkuperäinen asiakirja. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Auktorisoidun kääntäjän ohjeiden (SKTL 2018: luku 2.1) mukaan käännökseen liitettävä lähdeasiakirja voi olla alkuperäinen, virallisesti vahvistettu jäljennös, oikeaksi todistettu jäljennös tai oikeaksi todistamaton jäljennös. Sen sijaan ohjeissa korostetaan, että käännökseen on liitettävä **juuri se asiakirja, josta käännös on tehty**. Kääntäjähän ei ole pätevä ottamaan kantaa lähdeasiakirjan aitouteen tai alkuperäisyyteen, mutta vain kääntäjä voi tietää, mistä asiakirjasta käännös on laadittu. Ohjeiden aikaisemmassa versiossa (vuodelta 2015) oli maininta myös sähköisessä muodossa olevista lähdeasiakirjoista: “Kään-

täjä liittää käännökseensä erottamattomasti sen lähdeasiakirjan kopion, josta käänнос on tehty (esimerkiksi asiakirjan kopion tai pdf-tiedoston tulosteen), tai tarvittaessa varsinaisen lähdeasiakirjan.” Vuoden 2018 ohjeissa sähköisiä lähdeasiakirjoja ei kuitenkaan mainita, mikä osaltaan selittää useissa kommentteissa ilmaistua epätietoisuutta asian suhteen.

Myös käännöksen nimeämistä ja kääntäjän vahvistusta kommentoitiin paljon. Vastajat toivoivat, että näihin auktorisoidun käännöksen vakioelementteihin tarjottaisiin mallifraaseja yleisimmillä auktorisoidun kääntämisen kohdekielillä. Tämänhetkisissä ohjeissa on nimeämis- ja vahvistuslauseke-esimerkkejä vain suomeksi. On mahdollista, että tämä on aiheuttanut hämmennystä tai jopa johtanut joitain kääntäjiä harhaan sen suhteen, millä kielellä käännökseksi nimeäminen ja vahvistuslauseke tulee kirjata; nehan tulisi aina merkitä käännöksen kohdekielillä.

Kaksi vastaajaa toivoi vakiinnutettuja kohdekielisiä vastineita myös nimikkeelle “auktorisoitu kääntäjä”. Muita parannusehdotuksissa mainittuja aiheita olivat esimerkiksi erisnimien ja osoitteiden käsittely, auktorisoidun kääntäjän leiman käyttö ja kääntäjän huomautusten merkitseminen. Myös hinnoitteluun liittyvistä asioista toivottiin entistä avoimempaa keskustelua.

4 Lopuksi

Kyselytutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää, kuinka auktorisoidun kääntämisen toimintakenttä on muuttunut kahdessakymmenessä vuodessa eli Kaarina Hietasen tekemän edellisen vastaavan kyselyn ajoista. Tavoitteena oli tuottaa ajantasaista tutkimustietoa auktorisoidun kääntäjän tutkintojärjestelmän sekä tutkintoon tähtäävän koulutuksen kehittämisen tueksi. Tutkimuksen tuloksissa voidaan havaita niin ympäröivässä yhteiskunnassa kuin auktorisointijärjestelmässäkkin tapahtuneiden muutosten vaikutus.

Yleisimmät kieliparit ovat säilyneet parin vuosikymmenen jälkeenkin lähes samoina (vrt. Hietanen 2005: 160). Ainoa huomattava muutos on ruotsin kielen asemassa, joka on laskenut kolmanneksi yleisimmästä viidenneksi venäjän ja ranskan jälkeen. Tämän kyselyn perusteella yleisimmät auktorisoidun kääntämisen kieliparit ovat siis yleisyysjärjestyksessä englanti, saksa, venäjä, ranska ja ruotsi. Valitettavasti kyselymme ei tavoittanut harvinaisempien kielten kääntäjiä kovin hyvin, sillä viime vuosina lisääntyneet tutkinnot kielissä kuten kroaatti, serbia ja ukraina (OPH 2019) eivät näy tuloksissa.

Tekstilajien osalta merkittävä on koulutus- ja tutkintoasiakirjojen määrän kasvu. Ne ovat nousseet auktorisoidun kääntämisen yleisimmäksi tekstilajiksi. Tämä tilanne kuitenkin muuttunee tulevaisuudessa, sillä nykyään esimerkiksi Opetushallitus ei enää edellytä tutkintojen tunnustamisprosessissa auktorisoitua käännoä englannin-, espanjan-, hollannin-, islannin-, norjan-, ranskan-, ruotsin-, tanskan- ja vironkielisistä asiakirjoista, ja myös muista kielistä alkuperäisessä oppilaitoksessa laaditut englanninkieliset käännoä set hyväksytään. Vastaavasti Suomessa monet oppilaitokset antavat todistuksia myös englanniksi.

Muita merkittäviä tekstilajeja ovat avioliitto- ja tuomioistuinasiakirjat sekä työtodistukset. Kohtalaisen yleistymisen ovat kokeneet myös lääkärintodistukset. Voidaankin to-

deta, että ihmisten lisääntynyt liikkuvuus näkyy tällä tavoin myös auktorisoidun kääntäjän arjessa.

Tulevaisuudessa auktorisoidun kääntämisen tekstilajien kirjoon vaikuttanee merkittävästi vuonna 2019 voimaan tullut EU:n asetus 1191/2016, jonka tarkoituksena on yksinkertaistaa yleisten asiakirjojen hyväksyntäprosessia muissa EU-maissa. Asetuksen mukaan esimerkiksi syntymä-, avioliitto-, kansalaisuus- ja rikosrekisteriasiakirjoja esitettäessä ei enää tarvita apostille-todistusta eikä myöskään auktorisoitua käännöstä, vaan sen sijaan voidaan käyttää lähdemasta hankittua monikielistä vakiolomaketta asiakirjan sisällön ymmärtämiseksi.

Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon sisältöön ja vaatimuksiin nämä muutokset tuskin merkittävästi vaikuttavat, sillä tutkintotodistukset ja EU:n asetuksen piiriin kuuluvat elämäntilanteisiin liittyvät todistukset ovat joka tapauksessa liian lyhyitä ja syntaktisesti yksinkertaisia tutkintotehtävinä käytettäviksi. Koulutuksessa muutokset on hyvä huomioida toisaalta niin, ettei kyseisten todistusten kääntämisen harjoitteluun käytetä turhaa aikaa niissä kielipareissa, joita asetus koskee, mutta toisaalta myös niin, että vakiolomakkeet otetaan esiin hyödyllisinä rinnakkaisteksteinä.

Yleiset, laaja-alaisessa yhteistyössä laaditut ja ajan tasalla pidettävät ohjeet ovat tärkeä osa laillisesti pätevien käännösten laadunvarmistusta. Kyselymme perusteella valtaosa auktorisoituja käännöksiä tekevistä kääntäjistä hyödyntää SKTL:n Auktorisoidun kääntäjän ohjeita työssään tarpeen mukaan. Ohjeita pidettiin pääosin toimivina ja tarkoituksenmukaisina, joskin myös parannusehdotuksia annettiin. Ennen kaikkea kyselyyn vastanneet kääntäjät toivoivat entistä kattavampaa ja yksityiskohtaisempaa ohjeistusta eri tilanteisiin. Kaikkia mahdollisia käännössuuntia, -tilanteita ja -ongelmia ei toki mitenkään pystytä ennakoimaan eikä kaikkiin ongelmakohtiin myöskään ole yksiselitteistä vastausta, mutta kyselystä saadut kommentit ja toiveet otetaan kuitenkin huomioon Auktorisoidun kääntäjän ohjeiden kehitystyössä. Kyselyn kohta, jonka mukaan kaikki vastaajat eivät edes tieneet Auktorisoidun kääntäjän ohjeiden olemassaolosta, viittaa siihen, että myös ohjeistuksesta tiedottamisessa on kehitettävää.

Auktorisoitu kääntäminen on yhteiskunnallisesti arvokasta toimintaa, ja on tärkeää jatkuvasti kehittää siihen liittyvää tutkinto- ja koulutusjärjestelmää ja huolehtia sen ajanmukaisuudesta. Viimeaikaiset hallinnollisten käytäntöjen ja lainsäädännön muutokset vaikuttavat suoraan myös auktorisoidun kääntämisen tarpeeseen ja käännettäviksi tuleviin tekstilajeihin, minkä vuoksi olisikin tarkoituksenmukaista toistaa tämä kyselytutkimus esimerkiksi kymmenen vuoden kuluttua näiden vaikutusten havainnoimiseksi.

Lähdeluettelo

EU 1191/2016 = Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1191 kansalaisten vapaan liikkuvuuden edistämiseksi yksinkertaistamalla tiettyjen yleisten asiakirjojen esittämistä Euroopan unionissa koskevia vaatimuksia sekä asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta. Saatavissa: eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016R1191 [2.1.2020].

Gorschelnik, Hanna & Vuorinen, Laura 2017. Auktorisoidun kääntäjän tutkinto nojaa kääntäjien ammattikuntaan. Teoksessa: Tarja Leblay (toim.), 90–93.

HE 47/1988 = Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi virallisista kääntäjistä. Saatavissa: docplayer.fi/58538054-Hallituksen-esitys-eduskunnalle-laiksi-virallisista-kaantajista-esityksen-paaasiallinen-sisalto-yleisperustelut.html [16.1.2020].

HE 39/2007 = Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi auktorisoiduista kääntäjistä. Saatavissa: finlex.fi/fi/esitykset/he/2007/20070039 [29.7.2019].

Hietanen, Kaarina 2005. *Virallinen kääntäjä paljon vartijana. Ammattitoiminnan ja auktorisointimenettelyn yhteensovittamisen haaste*. Acta Universitatis Tamperensis 1109. Tampere: Tampere University Press.

Kaltiokumpu-Blomgrén, Marianne (tulossa). Pro gradu -työ, Turun yliopisto.

Kemppanen, Hannu 2017. Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon tehtävien laadinta ja arviointi. Venäjän kielen näkökulma. Teoksessa: Tarja Leblay (toim.), 49–60.

Kielenkääntäjätoimikunnan mietintö 1983. Komiteanmietintö 1983:26. Helsinki: Opetusministeriö.

Kieliasetus 1906. Saatavissa: agricolaverkko.fi/vintti/julkaisut/historiakone/dokumentti.php?id=985&fbclid=IwAR04ZRkPmthguuvCCPG_KMJAuuG9_JC2couIY8Xd4dDQ60NFGnT5Dc9sSuc [1.6.2019].

Kivilehto, Marja & Salmi, Leena 2017. Assessing Assessment. The Authorized Translator's Examination in Finland. *Linguistica Antverpiensia, New Series: Themes in Translation Studies* 16, 57–70.

L 191/1967 = Laki valantehneistä kielenkääntäjistä. Saatavissa:

finlex.fi/fi/laki/smur/1967/19670191 [16.1.2020].

L 1148/1988 = Laki virallisista kääntäjistä 1148/1988. Saatavissa:

finlex.fi/fi/laki/smur/1988/19881148 [16.4.2019].

L 1231/2007 = Laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007. Saatavissa:

finlex.fi/fi/laki/smur/2007/20071231 [16.4.2019].

L 1232/2007 = Valtioneuvoston asetus auktorisoiduista kääntäjistä. Saatavissa:

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071232 [8.5.2019].

Leblay, Tarja (toim.) 2017. *Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon historiaa ja nykypäivää*. Opetushallitus: Raportit ja selvitykset 2017:16. Helsinki: Juvenes Print.

OPH 2019. *Auktorisoidun kääntäjän tutkinnon tulokset 2008–2018*. Saatavissa: oph.fi/sites/default/files/documents/tutkintotulokset-2008-2018.pdf [22.8.2019].

Ruokonen Minna 2018. To Protect or Not to Protect: Finnish Translators' Perceptions on Translator Status and Authorisation. *HERMES - Journal of Language and Communication in Business* 12/2018, 43–63.

Salmi, Leena 2017. Tähänastisten suomalaisten kääntäjätutkintojen vertailua. Teoksessa: Tarja Leblay (toim.), 26–34.

Salmi, Leena & Kivilehto, Marja 2018. Translation Quality Assessment: Proposals for Developing the Authorised Translator's Examination in Finland. Teoksessa: Annikki Liimatainen, Arja Nurmi, Marja Kivilehto, Leena Salmi, Anu Viljanmaa & Melissa Wallace (toim.) *Legal Translation and Court Interpreting: Ethical Values, Quality, Competence Training*. Berlin: Frank & Timme, 179–198.

SKTL 2018. *Auktorisoidun kääntäjän ohjeet*. Saatavissa: sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkaus/auktorisoitu-kaantaminen/auktorisoidun-kaantajan-ohjeet/ [16.4.2019].

Kirjoittajat

Henrik Oksanen toimii saksan kielen ja kääntämisen väitöskirjatutkijana Tampereen yliopistossa. Hänen tutkimusintresseihinsä lukeutuvat oikeuskielen syntaksi ja pragmatiikka sekä juridinen kääntäminen.
sähköposti: henrik.oksanen (at) tuni.fi

Miia Santalahti työskentelee Tampereen yliopistossa kääntämisen ja tulkkauksen yliopisto-opettajana sekä väitöstutkijana. Hän on myös kokenut asiatekstikäntäjä ja auktorisoitu kääntäjä kieliparissa englanti-suomi.
sähköposti: miia.santalahti (at) tuni.fi